

FOTOĞRAFÇILIĞA GİRİŞ

İÇİNDEKİLER

- Fotoğraf Nedir?
 - Biçimsel Olarak Fotoğraf Nedir?
 - İçeriksel Olarak Fotoğraf Nedir?
- Fotoğrafçılığın Keşfi ve Başlıca Evreleri
- Fotoğrafta Yeni Kavramlar: Belge ve Reklam
- Fotoğraf Tarihinin Önemli Satırbaşları

HEDEFLER

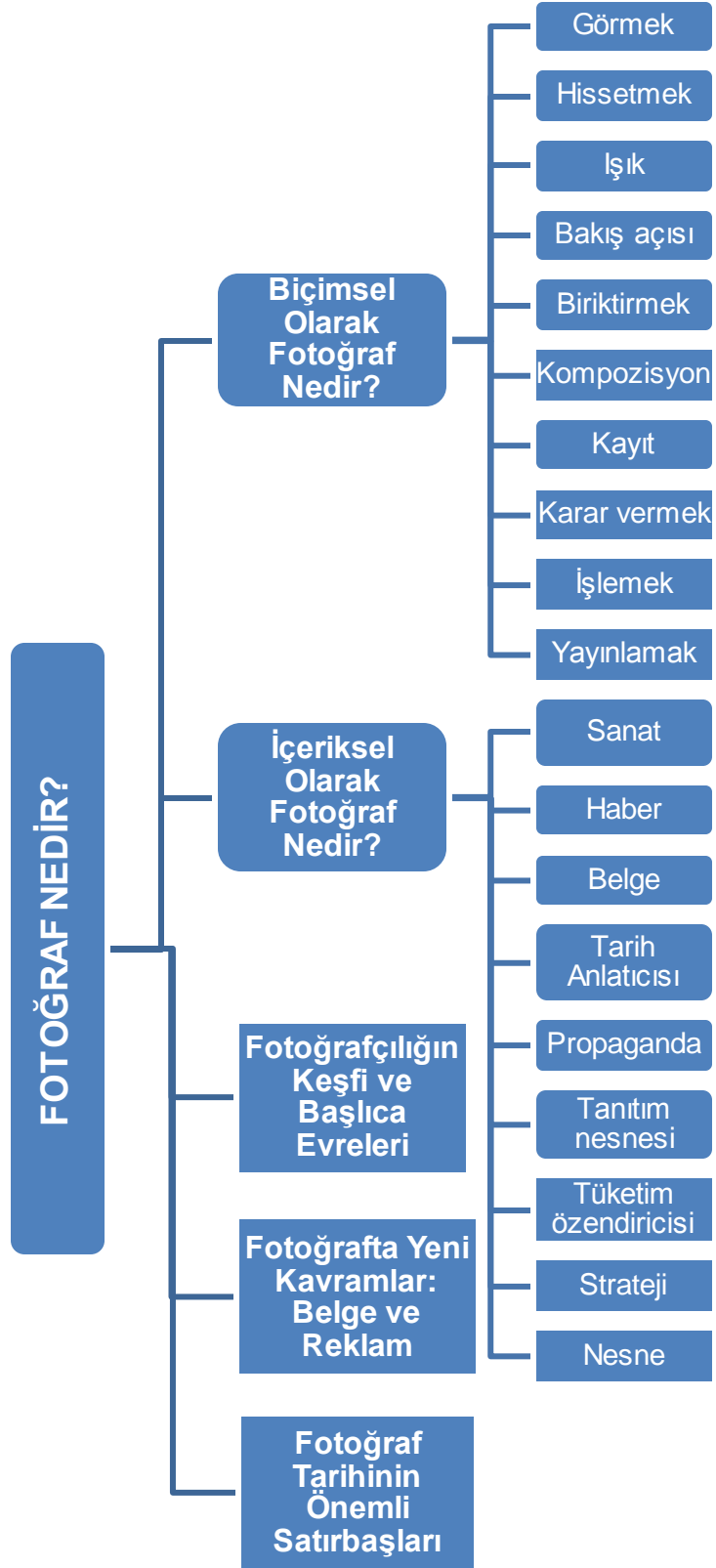
- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
 - Fotoğrafın ne olduğu konusunda bilgi sahibi olabilecek,
 - Fotoğraf tarihini ve önemli gelişmeleri anlayabilecek,
 - Reklam fotoğrafçılığının ortaya çıkış sürecini kavrayabilecek,
 - Fotoğrafın gelişim sürecinde satırbaşlarını oluşturan başlıca evreleri öğrenebileceksiniz.

Atatürk Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi

REKLAM FOTOĞRAFÇILIĞI Prof. Dr. Ali Muhammet BAYRAKTAROĞLU

ÜNİTE 1

GİRİŞ

Hayata dair her şeyi kameralarımızın önünde yaşadığımız gibi hayata dair tüm bilgileri de kameralar aracılığıyla bize ilet(il)enlerden alıp yaşıyoruz.

Fotoğrafik görüş algıda seçiciliğe vurgulama yapar. Optik yapı ekseninde gözün dönüşümü doğrultusunda adeta yeni bir görüş kazanmaktır.

Fotoğraf “an”dır. Doğru “an”ın yakalanması fotoğrafın anlamına katkı sağladığı gibi kalitesini hatta toplumsal hafızada kalıcı olma özelliğini de belirler.

Teknolojinin sınır tanımaz yeniliklerinin insanoğlunun emrine sunulduğu günümüzde, hayatımızın vazgeçilmez bir parçası hâline gelen iki önemli unsurdan biri “iletişim” diğeri de “fotoğraf”tır. Öyle ki, hayatının her anını “on-line” yaşama arzusuna erişmiş olan fertler için adeta yaşamsal bir ihtiyaç ve/veya bağımlılık hâline gelen akıllı telefon uygulamalarının hem iletişim hem de fotoğrafı bir araya getirip dünya pazarına sunması; sunulan ürünler arasında tüketici anlayışının hep daha iyi çözümlükte daha iyi fotoğraf üretebilen ve anlık/kesintisiz bir biçimde kaydedilen bu görüntüleri paylaşmaya olanak sağlayan cihazlar üzerinde yoğunlaşması, pazarın üretim-tüketim anlayışının bu yönde gelişmesini etkilediği görülmektedir. Dahası geçmişte gittiği, gezdiği yerlerde varlığını adeta kanıtlamak için kendini fotoğraflayıp, sonra da albümler yaparak dostlarıyla paylaştığı güzel anılarını, bugün teknolojinin de katkısıyla akıllı telefon uygulamaları aracılığıyla gittiği yerlerde beğenilerini görsel kayıt altına alıp, sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla tüm sevdikleriyle “anlık olarak” paylaşabilmekte, hatta anlık geribildirimler alabilmektedir. Öte yandan bizler için kimi zaman önemli görülen, kayda değer olduğu düşünülen bir ifade, bir tavır, bir yaklaşım biçimi olarak görüp görselleştirdiğimiz ya da fotoğraflanmaya değer bulduğumuz, sevdiklerimizin doğum, düğün, mezuniyet gibi en mutlu anlarını da içinde barındıran; kimi zaman da gördüğümüz bir tanıtım (reklam) fotoğrafı aracılığı ile tüketim alışkanlıklarımız düzenleyen yaşama dair her şey yine fotoğraflarımızın içinde yer almaktadır.

Bu bölümde gelişen/değişen teknolojinin getirileri doğrultusunda fotoğrafın ne olduğu; keşfedilişinden bugüne başlıca evreleri ve fotoğrafın temel ilkelerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Fotoğrafın omurgasını oluşturan bu bilgilerin öğrenilmesi ileride karşılaşacağımız ve kitabımızın temel argümanını oluşturan “reklam fotoğrafçılığının” gerek biçimsel gerekse içeriksel olarak doğru bir şekilde kavranması açısından önem arz etmektedir. Dolayısıyla teknik olarak reklam fotoğrafında mükemmeliyete ulaşmanın yolu fotoğrafın “ne” olduğunun öncelikli olarak kavranmasını gerektirdiği gibi fotoğraf çözümlenmesi ve/veya tecimsel içerikli fotoğraflar bağlamında mesaj kodlanması açısından da önemlidir. Fotoğrafı doğru bir şekilde anlamak, teknik becerileri geliştirmek, iyi fotoğrafı bilmek ve seçmek, yazı ve fotoğraf ilişkisinin fotoğrafın anlamına olan etkisini kavramak, fotoğraflanmış ürün ya da figür olsun bunun bir anlam/mesaj içeriğine sahip olduğuna ilişkin salt fotoğraftan reklam fotoğrafçılığına olan gelişim sürecinin öğrenilmesi temel kazanımlar açısından elzemdir. Aksi durumlarda her deklanşöre basıldığında fotoğrafın “ne olduğuna” ilişkin gereksiz polemikler ile karşılaşılması durumu söz konusu olabilecektir.

FOTOĞRAF NEDİR?

Fotoğraf nedir sorusuna biçimsel ve içeriksel olarak iki farklı bakış açısı doğrultusunda yanıt vermemiz mümkündür.

Biçimsel Olarak Fotoğraf Nedir?

Işık, doğru bir biçimde kullanılırsa fotoğrafta fark yaratacağı gibi zamanla fotoğrafçının üslubu olarak da anılır.

Sokak defilesinden, insanı gülümseten duvar yazısına ya da hoşumuza giden bir olaya ilişkin durumlarda bile görüntü kaydetmeyi severiz.

Fotoğraf, Yunanca Photos (Işık) ve Graphes (Yazı) sözcüklerinin bileşiminden oluşan yeni bir kelimedir. Fotoğrafın temel özelliklerini şu başlıklar altında sıralamak mümkündür:

Fotoğraf görmektir: Fotografik görüş optik birtakım eklentiler doğrultusunda şekillendiği için normal görüşten farklıdır. Aynı zamanda fotoğrafın temel değerleri (ışık, kompozisyon, bakış açısı, karar anı vs. bağlamında) biçimlendiğinde öğrenilen ve geliştirilen bir görme biçimidir. Fotografik görüş algıda seçiciliğe vurgulama yapar.

Fotoğraf hissetmektir: Olayların gelişimi sırasında “en etkili görüntünün” nereden elde edileceğini hissetmektir. Fotoğrafın bir yaşam biçimi hâline getirilmesi ve zamanla olgunlaşması, tecrübe ile birikmesi bu alışkanlığın en önemli gereksinimlerindedir. Burada şans faktörünün de önemli bir etken olduğunu bilmek ve göz ardı etmemek gerekir.

Fotoğraf karar vermektir: Anlık gelişen yaşamsal olaylara “tam zamanında” karar verip, deklanşöre basmak (fotografik tepki vermek) aktüel görüntüleri yakalamak açısından önemli olduğu kadar, estetik bir ifade biçimi elde etmek açısından da oldukça önemlidir.

Fotoğraf ışığı görmek, yorumlamak ve kullanmaktır: Işık fotoğrafın omurgasıdır. Işığı ne kadar etkili kullanırsanız o kadar fotoğraf çekmekten zevk alırsınız. Işık, öyle bir dildir ki, insanı duygulandırır, ruh hâlini değiştirir, fotoğrafta farklı bir atmosfer oluşturur. Işık, doğru bir biçimde kullanılırsa fotoğrafta fark yaratacağı gibi zamanla fotoğrafçının üslubu olarak da anılır.

Fotoğraf çerçevenin içini düzenlemektir: Fotoğrafa dair biçimsel parametrelerin arasında kompozisyon elementlerinin bulunmasını da gerektirir. Fotografik çerçeve içinin doğru bir şekilde düzenlenmesi fotoğrafın anlaşılabilirliğini, beğenilirliğini ve estetik ifade biçimini güçlendirir.

Fotoğraf farklı bir bakış açısı geliştirmektir: Fotoğrafın bulunuş tarihinden bugüne rakamsal olarak telaffuz edilemeyecek kadar çok fotoğraf çekildiğini ve çekilmeye devam edileceğini söylememiz mümkündür. Önemli olan farklı bir bakış açısı ile bir konuya herkesten farklı bakabilmektir. Böylece bireysel bir ayırt edici özellik ortaya çıkar. Önemli olan ele aldığınız konuya herkesten farklı nasıl baktığınızı ve ne söylediğinizdir.

Fotoğraf kaydetmektir: Fotoğraf makinası, onu elinde tutan kişinin hayata bakışı ve buna bağlı olarak gelişen yaşam felsefesi ile birlikte kimi zaman da bağlı bulunduğu kurumsal bakışın yönlendirmeleri doğrultusunda yaşamsal gelişmeleri kaydeder. Kayıt, eğer belge ve gerçeklik söylemi bağlamında gerçekleşirse fotoğraf makinasını tutan kişinin gerçekliğini temsil eder, dolayısıyla tarafsız ve kesin doğru olarak kabul edilemez.

Geçmişte negatif görüntünün üzerine yapılan rötuşlama işlemleriyle fotoğraf baskılarının üzerine yapılan renklendirme işlemleri, günümüzde bilgisayar destekli yazılım programları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Fotoğraf; bireysel duygu ve düşüncelerin estetik ve/veya eleştirel bir yaklaşımla, kitlelerle paylaşıldığında ve bir "değere" dönüştürüldüğünde sanattır.

Yaşam belgeler üzerinden anlatıldığında "görece" daha doğru, açık ve anlaşılır olmaktadır.

Fotoğraf anıları biriktirmektir: İnsanoğlu yaşama ilişkin kendisini ilgilendiren olayların içinde yer aldığı görüntülerle beraber, sevdiklerinin, değer verdiklerinin, unutmak istemediklerinin ve beğendiklerinin görüntülerini de biriktirir. Bu ona kimi zaman hüzün verir kimi zaman da unutmaması gerekenleri hatırlatır. Yaşam, kameralar önünde (tanıklığında) gerçekleştiği için fotoğrafları biriktirmek bir ölçüde de anıları biriktirmek anlamına gelmektedir. Geçmişte cüzdanların içinde yanımızda taşıdığımız sevdiklerimize ait görüntüler bugün belki de mobilize hayatın teknolojik yapısından ötürüdür ki cep telefonlarımızda yanımızda taşınmaktadır.

Fotoğraf görüntü işlemektir: Kimlik belgelerimiz için bile fotoğraf çekildiğimizde yüzümüzün daha güzel görünmesini isteriz. Dolayısıyla fotoğrafa rötuş yapmak adeta makyaj yapmak kadar temel bir gereksinim hâline gelmektedir. Geçmiş dönemlerde negatif görüntünün üzerine yapılan rötuşlama işlemleri ile fotoğraf baskılarının üzerine yapılan renklendirme işlemleri bugün bilgisayar destekli yazılım programları aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Öte yandan istemediğimiz, gereksiz gördüğümüz ya da görüntümüzün daha güzel görüneceğini düşündüğümüz birtakım "gereksiz" ayrıntıları silmek; renklerini canlandırmak, ışığı değiştirmek, filtre atmak, hatta renkli bir görüntüyü siyah beyaz bir görüntüye çevirmek, kısmi renklendirmeler yapıp fotoğrafımızı daha dikkat çekici bir görüntü hâline de getirmeye yönelik çalışmalar bugün için rutin uygulamalar hâline gelmiştir. Dahası fotoğraflarımızın üzerine uyguladığımız birtakım efektler doğrultusunda çektiğimiz fotoğraflarda parodik dönüştürmeler yapılabilen, dolayısıyla göstergelerarası yaklaşımlar oluşturulabilmektedir.

Fotoğraf yayınlamaktır: Fotoğraflarımızı bir klip mantığı ile hikayeler anlatmak için müzik eşliğinde kimi zaman bir perdede yansıtarak ya da bir galerinin duvarına asarak, kimi zaman da albümler yaparak sosyal iletişim sitelerinde arkadaşlarımızla, dostlarımızla, fotoğraf severlerle ile paylaşmaktayız. Beklentiler ve istekler yayınlanan malzemenin bir dergi, bir broşür ya da bir kitap olmasına da imkân verebilmektedir. Estetik kaygılar doğrultusunda projelendirilen çalışmaların basılı hâline getirilmesi, onların ve projeyi gerçekleştiren fotoğrafçının tanınırlığını artırdığı gibi "görece" eser bırakıp kalıcı olmasına da katkı sağlayabilmektedir.

İçeriksel Olarak Fotoğraf Nedir?

Fotoğraf, içerik olarak da ele alınabilir. Bu bağlamda fotoğrafa dair ortaya çıkan özellikler ise aşağıdaki gibi sıralamamız mümkündür.

Fotoğraf sanattır: Bireysel duygu ve düşüncelerin kimi zaman estetik bir anlayışla kimi zaman da eleştirel bir tavırla bir konu üzerinde kullanılıp, kitlelerle sanat evleri, galeriler vb. farklı taşıyıcı yüzeyler ya da platformlar üzerinden paylaşıldığında, eleştirmenler, sanatseverler ve zaman tarafından bir "değere" dönüştürüldüğünde fotoğraf bir sanattır.

Fotoğraf haberdir: Kitle iletişim sürecinde yaşamımızda bizi ya da başkalarını doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen savaşların, olağan dışı olayların,

sosyoekonomik sorunların toplumlar üzerindeki etkileri ve sonuçları bağlamında kullanıldığında fotoğraf haberdır.

Örnek

- Bir köpeğin bir insanı ısırması olağan bir durumu temsil ederken; bir insanın bir köpeği ısırması olağan dışı bir durumu göstermektedir. Dolayısıyla bir insanın bir köpeği ısırıldığı anın görüntülenmesi ve kitle iletişim araçları üzerinden paylaşılması o fotoğrafı haber konumuna getirmektedir.

Günümüz teknolojisi sayesinde savaşları bile canlı olarak izleyebilmekteyiz. Toplum bu görüntüler üzerinden gündemi, yaşananları takip etmekte; tarihi görsel yaşayabilmektedir.

Fotoğraf belgedir: Bugün yaşayan canlıların, toplulukların, kavimlerin, el sanatlarının, özel kişilerin, mekanların kısaca bugüne dair yaşayan değerlerin yarına aktarılması oldukça önemlidir. Nasıl ki bizler, bizden önce yaşananlar hakkında gravürler-fotoğraflar-filmler-resimler-yazılar aracılığıyla döneme ilişkin bilgilere sahip olabiliyor ve bu bilgiler doğrultusunda çalışmalar üretebilmekteyiz. Bu doğrultuda gelecek nesillerin de geçmişin ve bugünün değerlerine sahip olması, onları koruması ve gelecek nesillere sağlıklı biçimde aktarması sonucunda yapılacak olan çalışmaların sağlıklı, nitelikli ve doğru değerler içermesine olanak verecektir. Diğer bir bakış açısıyla değerlendirecek olursak, günümüzde mobese kayıtlarından alınan görüntüler bir kişinin bir yerde varlığının ya da bir olayın nasıl oluştuğunun belgesini temsil etmektedir. Yaşam belgeler üzerinden anlatıldığında “görece” daha doğru, açık ve anlaşılır olmaktadır.

Örnek

- Bir tarihsel film yapılması gerektiğinde o döneme ait belgeler incelenmekte, kostümler ve makyaj ile birlikte dönemin yapılan hakkında yeterli bilgi edinildikten sonra çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda değerlendirdiğimizde fotoğraf en açık belgelerden biridir.

Fotoğraf çağdaş bir tarih anlatıcısıdır: Günümüzde yaşanan her olay adeta kameraların önünde gerçekleşmektedir. Güncel olayların sanal ortamlarda ya da basılı olarak gazetelerde yer almasıyla görsel bir tarih yazılmaktadır. Fotoğraf, yüzlerce kelimelerden oluşan metinlerden daha basit daha anlaşılır bir göstergedir. Yarının tarih kitapları bugünün gazetelerinden ya da almanaklarından oluşacak olması hiç de şaşırtıcı olmayacaktır.

Mekân tanıtımlarında haritalarda bölgeye ilişkin önde gelen kişilere ait fotoğraflara yer vermek suretiyle tanıtım işlevinin daha da ilgi çekici olması sağlanabilmektedir.

Fotoğraf propagandadır: Toplumların ikna edilmesinde en etkili kullanılan malzemelerden biri fotoğraftır. Bilinç yönlendiricileri kimi zaman mesajlar vermek, kimi zaman bir konu üzerinde kitleleri ikna etmek, kimi zaman da görüşleri biçimlendirip, yönlendirmek için fotoğraftan yararlanırlar. Örneğin I. ve II. Körfez Savaşları öncesinde Amerika gerek kendi gerekse dünya kamuoyunu ikna etmek için fotoğraftan bir propaganda malzemesi olarak etkin bir biçimde yararlanmıştı. Bir diğer örnek de II. Dünya Savaşı sırasında Almanya ve İtalya'nın kendi askerlerinin görüntülerini alt açıdan çekmek suretiyle “daha heybetli, güçlü ve büyük” görünmesini sağladığı gibi düşman olarak tanımladığı ülkelerin askerlerini

de üst açıdan çekip küçük görünmelerini sağlamışlardır. Böylece kimin daha güçlü kimin daha güçsüz olduğuna dair mesajlar hem kendi askerine-toplumuna hem de kendilerinin dışındaki askerlere-toplumlarına net bir biçimde verilmiştir.

Fotoğraf tanıtım nesnesidir: Piyasaya çıkan herhangi bir ürünün tüketimine yönelik olarak geliştirilen pazarlama stratejilerinin merkezinde fotoğraf yer alır. Bir ürünün bilgilendirici, tanıtıcı ve özendirici amaçlarla nasıl kullanılacağı illüstratif görüntülerden çok daha gerçekçi olması açısından fotoğraflarla gösterilir. Öte yandan turizm sektöründe otellerin ya da sıra dışı mekânların yer aldığı ülkelerin neden ziyaret edilmesi gerektiği fotoğraflarla yapılan tanıtımlar üzerinden gerçekleşmektedir. Bu tür kullanımlar basılı ya da basılı olmayan sanal ortamlarda topluma bilgi vermek ve aidiyet duygusu aşlamak amacıyla da kullanılabilir. Mekân tanıtımlarında haritalarda bölgeye ilişkin önde gelen kişilere ait fotoğraflara yer vermek suretiyle tanıtım işlevinin daha da ilgi çekici olması sağlanabilmektedir. Öte yandan lider tanıtımlarında fotoğrafa oldukça önemli iş düşmektedir. Tarihte seçim stratejisi için tanıtım amaçlı kullanılan ilk lider fotoğrafı Matthew Brady tarafından çekilen Abraham Lincoln fotoğrafıdır. Brady'nin çektiği Lincoln fotoğraflarından biri hâlen Amerikan para birimi 5 doların üzerinde yer almaktadır.

Geçmişte gazete, dergi ve tanıtım kataloglarında yer alan reklam fotoğrafları bugün en ince detayına kadar mobil araçlar aracılığıyla cebimizdedir.

Resim 1.1. Matthew Brady Tarafından Çekilen Lincoln Fotoğrafının Kullanımı

Fotoğraf tüketimi özendiricidir: Günümüzde yaşanan “sınırsız/limitsiz” internet çılgınlığında yaşanmaktadır. Bu bağlamda zihin yönlendiricileri toplumun tüketim alışkanlıklarını düzenleme konusunda tanıtım kataloglarından akıllı iletişim araçlarına, cep telefonlarına ve/veya online web sayfaları üzerinden daha hızlı ve daha pratik bir tüketim biçimine yönelmişlerdir. Dolayısıyla reklam içerikli fotoğraflarla toplumun günümüzde daha “entegre” ve daha “online” bir iletişim sürecinde olduğu görülmektedir. Geçmişte liflet (leaflet), broşür (brochure), gazete, dergi ve tanıtım kataloglarında yer alan reklam fotoğrafları bugün cebimizde ve her an detaylı bilgilerine ulaşılabilir konuma gelmiştir. Bu bağlamda toplumsal tüketim alışkanlıklarını yönlendirenler reklam fotoğraflarından, durağan ve/veya hareketli görüntülerinden geçmişe oranla daha çok faydalanmaktadır. İnternet üzerinden yapılan basit bir taramada arama motorlarına yazılan ürün adeta hafızaya kodlanarak, okuduğumuz haberlerde, gezdiğimiz sayfalarda, sosyal medya kullanımında ürünün görseli karşımıza çıkabilmekte; burada kullanılan reklam fotoğrafları aracılığıyla tüketici olarak bizler hem o ürünü alma konusunda şartlandırılmakta hem de ürünün tüketimi özendirilmektedir. Akıllı iletişim araçlarından açılan sayfalarda ürüne ait daha fazla reklam fotoğraflarına yer verilmekte, daha detaylı bilgiler hatta tüketici memnuniyetine ilişkin geri

Günümüzde reklam fotoğrafları üretici firmaların ve bunların pazarlama stratejilerini yöneten uzmanların (zihin yönlendiricilerin) ekme stratejilerinin önemli parçasıdır.

bildirimler yer almaktadır. Bu tür geri dönütlerin tüketimi yönlendirdiği bilinmektedir.

Fotoğraf "Reklam Fotoğrafçılığı" formatında bir tür ekme stratejisidir:

Profesör George Gerbner televizyon izlemenin toplumsal etkisi üzerinde çalışmalar yapmış bilim adamıdır. Televizyon izlemenin tutum, inanç ve yaşamı oluşturan toplumsal yapılar üzerinde belirleyici etkisi olduğunu ortaya koyan çalışmalarda toplumun zihnine sıkça tekrar ederek gönderilen "görsel sinyaller" sayesinde "insan davranışlarının-fikirlerinin"; hatta günümüzde tüketim alışkanlıklarının daha yönlendirilebildiği bilinmektedir. Benzer bir şekilde Walter Lippmann da insan davranışlarının önceden kazandırılmış (ekilmiş) olan alışkanlıklar sayesinde şartlandırılmış olduğunun altını çizmiştir. Günümüzde reklam fotoğrafları üretici firmaların ve bunların pazarlama stratejilerini yöneten uzmanların (zihin yönlendiricilerin) ekme stratejilerinin önemli parçasıdır. Ürünün fotoğraflarının olduğundan daha güzel görünmesi, daha gerçekçi ve albenisi yüksek olması, fotoğraflar aracılığıyla adeta bir yaşam biçiminin pazarlanması, tüketicideki tüketim alışkanlığını ve/veya tutumunu ekmenin en etkili yoludur. Bu doğrultuda teknolojinin de desteği ile reklam fotoğrafları aracılığıyla kurulan "görünen gerçeklikten daha gerçek; onu, olduğundan daha güzel" gösteren "sunulan-pazarlanan" farklı bir dünya söz konusudur. Baudrillard bunu simülasyon evreni olarak adlandırmaktadır.

Fotoğraf sosyal iletişim ve paylaşım nesnesidir: Akıllı telefon uygulamaları aracılığıyla anlık olarak tüketilen yaşamlar içerisinde beğenileri, mutlulukları, çelişkileri, acıları, hüznüleri, mutlulukları vb. pek çok insani tepkileri/durumları içerisinde barındırmaktadır. Bir kişinin çok tanınmış bir lokantada yemek yerken, yanında bulunan kişilerden, yediği yemeğe kadar pek çok görsel, anlık olarak üretilip, sosyal iletişim ve paylaşım siteleri üzerinden yoğun bir biçimde tüketilmektedir.

Özetle hem biçimsel hem de içeriksel olarak birlikte değerlendirildiğinde fotoğraf; bizim için olan, içerisinde "her zaman" bize ait birtakım duygular, düşünceler, hatıralar, değerler barındıran; kimi zaman bir karşı çıkış, bir haykırış, kimi zaman da duygularımızın, ışığın belirginleştirdiğini kamera/akıllı iletişim araçlarının kayda alması, kamerayı kullananların bakışı açısından estetik bir ifadeye dönüş(türül)müş hâlidir. Bir başka deyişle *bize, bizi anlatan; gerçek ya da kurgu mantığıyla, bireysel fikirlerin ifadesine toplumsal boyutta olanak sağlayan bir ortak iletişim dilidir.*

Bireysel Etkinlik

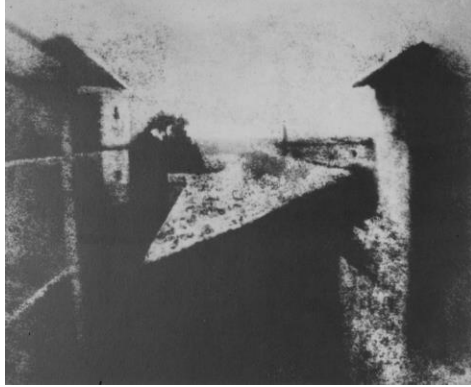
- Sizce fotoğraf nedir? Fotoğrafın hayatınızda nasıl bir anlam taşıdığını hiç düşündünüz mü? Cep telefonunuz ile kaydettiğiniz görüntüler arasından sizi çok etkilediği için baskısını yaptırıp evinize çerçeveletip, astığınız bir görüntü oldu mu?

FOTOĞRAFÇILIĞIN KEŞFİ VE BAŞLICA EVRELERİ

“Fotoğraf” (photograph) sözcüğünün ilk olarak Sir John Herschel’in, İngiliz kimyager Henry Fox Talbot’a, 18 Şubat 1839’da yazmış olduğu mektupta ortaya çıktığı bilinmektedir. Berlin’de yayımlanan Vossische Zeitung adlı gazetenin, 25 Şubat 1839 tarihli sayısında Herschel’in bu icata vermiş olduğu isim (fotoğraf) ilk kez yayımlanmıştır (Eczacıbaşı, 1997:602).

Fotoğrafçılıkla ilgili ilk tartışmalar, fotoğrafın bulunuş tarihine ve buluşun Niepce’ye mi yoksa Daguerre’ye mi ait olduğuna yönelik olarak biçimlense de bu tartışmalar 19 Ağustos 1839’da Fransız Bilimler ve Güzel Sanatlar Akademisi’nin buluşu resmen onaylaması ve buluşun her iki araştırmacının katkısıyla ortaya çıktığını belirtmesiyle son bulmuştur (Frizot, 1998:23). Nitekim “fotoğraf” Fransız Bilimler ve Güzel Sanatlar Akademisi tarafından tescil edildikten sonra; kurum buluşu tek kişiye mal etmemiş ve hem Daguerre’yi hem de fotoğrafın bulunuş sürecine sağladığı katkıdan ötürü Niepce’yi de kredilendirmiştir.

İlk “fotoğrafımsı” görüntü Fransız *Nicephore Niepce* tarafından 1826 yılında *8 saatlik* bir pozlama sonrasında, penceresinden dışarıda görünen manzarayı, kurşun - kalay alaşımı bir levha üzerine “yahuda bitümü özü” yardımıyla elde ettiği bilinmektedir. Niepce bu buluşunu “*Heliografi*” yani “*Güneş Yazısı*” şeklinde adlandırmıştır.

Resim 1.2. Niepce'nin Çekmiş Olduğu İlk Fotoğraf

Resim 1.3. Niepce'nin İlk Fotoğrafı Çektiği Pencere

Asıl mesleği tiyatro dekoratörlüğü olan Louis Jacques Mande Daguerre, Niepce'nin gerek kimyasal gerekse optik boyuttaki eksikliklerini geliştirip fotoğrafın bulunuş sürecinde araştırmalara katkı sağlayan fotoğrafın öncülerinden biridir. 4 Aralık 1829’da Niepce ve Daguerre fotoğraf tarihinin ilk ticari ortaklığını kurmuşlardır. Ancak ortaklık, 1833’de Niepce’nin ölümüyle fiilî olarak son bulmuştur. Daguerre çalışmalarına devam etmiş ve 1837’de pozlama süresini 3 dakika civarına indirmeyi başarmıştır.

Daguerre, kimyasal alanda yapmış olduğu deneyler sonucunda gümüş iyodür kaplı bakır levhayı, karanlık kutu içinde, objeden gelen ışıkla pozlayıp, civa buharına tutmak suretiyle geliştirmiş ve ilk keskin, net görüntüyü elde etmiştir. Buluşunu da kendi adıyla anılan Daguerretype olarak adlandırmış ve “... Artık

Talbot'un buluşu, aynı görüntünün birden fazla baskısının yapılabilirliğini olanaklı kılmış ve Daguerretype'e endüstride bir alternatif oluşturmuştur.

isteyen herkes biraz deneyim ve tecrübe ile kendi kır evinin, şatosun görüntüsüne sahip olabilecektir... Sonuç olarak Daguerretype sadece doğanın resmini çizmeye yardımcı olan bir alet değildir. Aksine doğaya kendini kopyalayabilme gücü verebilen fiziksel ve kimyasal bir süreçtir (aktaran Trachtenberg, 1980:12-13).” sözleriye dünyaya duyurmuştur.

Daguerretypeolar tek kopya olarak üretilmekte olup, kırılğan ve kolay çizilebilir bir yapıya sahiptiler. Mutlaka ya bir cam altında ya da kadife kutular içinde saklanmaları gerekmektedir. Maliyeti de satış bedeli de “o dönem için” oldukça pahalıdır.

Niepcen’in Güneş Yazısı olarak adlandırdığı Heliography ile Daguerren’in kendi adıyla adlandırdığı buluşu Daguerretype’ı karşılaştıralım. Niepcen’in elde ettiği fotoğraf silik ve belirsizdir.

Daguerren’in elde ettiği fotoğraf ise keskin hatlara sahip olmakla beraber tek kopyadır ve çoğaltılamaz. Daha da önemlisi kolay tahrip olabilir bir özelliğindedir.

Fransız Bilimler ve Güzel Sanatlar Akademisi buluştan ötürü Niepcen’in oğluna “babasının fotoğrafın icadına yapmış olduğu çalışmalarla katkıda bulunduğu için 4000; Daguerre’ye ise 6000 Fransız Frank’ı patent ücreti ödemesine karar vermiştir.

Niepcen ve Daguerre fotoğraf üzerine Fransa’da araştırmalarını gerçekleştirirken aynı dönemde fotoğrafın bir diğer öncü araştırmacısı olan Henry Fox Talbot da araştırmalarını İngiltere’de sürdürmüştür. Talbot, 1844 yılında *The Pencil of Nature* adlı kitabında fotoğrafın resim çizmekle olan benzerliklerinden bahsetmiş, buluşu olan ve Yunanca “Güzel Yazı” anlamına gelen “Calotype”: dünyaya duyurmuştur (Newhal, 1988:33; Mora, 1998:61).

Talbot’un buluşuna ilişkin en önemli özellik kopyalamaya olanak veren bir buluş olmasıdır. Dolayısıyla aynı görüntünün birden fazla baskısının yapılabilirliği olanaklı kılınmış; tek kopya olarak üretilen, kırılğan ve kolay çizilebilen ve maliyeti oldukça pahalı olan Daguerretype’e endüstride bir alternatif oluşturmuştur. Benjamin (2001:9) çoğaltılamayan orijinal baskıların tanesinin, 1839 yılında ortalama 25 altın Frank’a satıldığını ve mücevher gibi kutularda saklandığını belirtmektedir. Ekonomik açıdan oldukça pahalı olmasına karşın *Daguerretypeolar sayesinde hiç resim çizme yeteneği olmayan kişilerin bile* doğanın en güzel manzaralarını birkaç dakikalık süre içinde en ince detayına kadar görüntüleyebilir hâle getirebilmesi, fotoğrafın içeriğine ilişkin (fotoğraf resim sanatına yardımcı bir araç mıdır?) sorularının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Nitekim Baudelaire, fotoğraf üzerine yapmış olduğu değerlendirmede, fotoğrafı sanatın alçak gönüllü hizmetkarı/yardımcısı olarak nitelikle birlikte, fotoğrafın ilk dönemlerinde ressamlar tarafından kullanılan yardımcı bir “araç” olduğunu belirtilmektedir (Benjamin’den aktaranlar Frizot, 1998: 10 ve Rosenblum, 1989: 210). Bu dönemlere ait gazetelere verilen gerek ticari reklamlarda gerekse mizahi çizimlerde, *fotoğrafın ‘herhangi bir yetenek gerektirmeden doğayı taklit edebilen bir araç olduğu, ‘tıpkısı’, ‘tamamen benzeri’, veya ‘tamamen aynısı’ gibi tanımlarla anıldığı*, dolayısıyla ressamların elinden mesleğini alabilecek potansiyel

Müteşebbis araştırmacı George Eastman, fotoğrafçılığı herkes için olanaklı kılma hayali ile 1888’de No:1 Kodak kamera ile ilk adımı atmıştır.

bir tehdit şeklinde görüldüğü bilinmektedir.

İcad edilmişin ilk yıllarında yaşanan gerek fizik (optik) gerekse kimyasal yetersizlikler fotoğrafın çekim konularının daralmasına sebebiyet vermiştir. Ancak ıslak ve kuru levha yöntemlerinin bulunuşu, mercek sayısının ve kalitesinin artmaya başlaması ile fotoğraf sabit nesnelere de fazlasını, sokağı ve yaşamı görselleştirme arzusuna girmiştir. Bir başka deyişle başlangıçta manzara ve mimari yapıların görüntülenmesi şeklinde gerçekleşen fotoğraflama çalışmaları, teknolojik gelişmeler sonrasında insana yönelmiş ve zamanla portre fotoğrafları manzara fotoğraflarının önüne geçmiştir. Sadece stüdyolarda portre fotoğrafları ile sınırlı olan fotoğraf endüstrisi yaşanan hızlı dönüşüm ve hammaddenin ucuzlamasıyla birlikte fotoğrafçılığın geniş kitlelerin ilgi alanı olmasına yardımcı olmuştur. Frizot (1998: 238-239)'a göre dönemin sanat anlayışının önde gelen temsilcilerinden olan Courbet'nin köy ve sokak yaşamı konulu resimlerinin fotoğrafı, toplumsal-sosyal içerikli görüntülere yönelmesine etkili olmuştur.

Siz deklanşöre basın, gerisini biz halledelim sloganı ile piyasaya sürülen fotoğraf makinesi sayesinde fotoğraf görece demokratikleşmiştir.

Kameranın sokağa çıkması aynı zamanda fotoğrafın kitlesel boyutta tüketimine de zeminini hazırlanmıştır. Öyle ki, müteşebbis araştırmacı George Eastman, fotoğrafçılığı herkes için olanaklı kılma hayali ile 1888'de No:1 Kodak kamera ile ilk adımı atmıştır. 1889'da "Siz düğmeye basın, gerisini biz halledelim" sloganıyla piyasaya No:2 sürülmüş; 1890 yılında No:3 ile ilk dikdörtgen görüntü elde edilmiştir. 1900 yılında ise 1 dolarlık Brownie piyasaya sürülmüş (Zakia ve Strobel, 1993:409-411; Frizot, 1998:238) ve fotoğraf herkesi kapsar hâle gelmiştir.

Görüntülerin dergi ve gazetelerde yoğun bir biçimde kullanılabilirliği basın açısından 1880'li yılların sonunda fotoğrafı büyük bir iş alanı hâline getirmiştir.

1888-1889 yılında piyasaya sürülen No:1 ve No:2 fotoğraf makinalarının özelliği yuvarlak görüntüye sahip olmalarıdır. 1890 yılında dikdörtgen görüntünün elde edilmesi ile günümüzde yaygın olarak kullanılan 35 mm fotoğraf makinelerinin önü açılmıştır. *Brownie* adı verilen makineler aracılığı ile profesyonel fotoğrafçı olmayanlar da çektikleri fotoğrafları Kodak merkezine yollayıp, film banyosu – fotoğraf baskısı yapılmış olarak fotoğraflarına sahip olma imkânı kazanmışlardır. Ucuz, kullanımı kolay olan makineler oldukça teşvik edici bir biçimde piyasaya sürülmüş, dolayısıyla kitlesel ölçekte fotoğraf tüketiminin önü açılmıştır. Sandweiss (1991)'a göre, Kodak tarafından *Siz deklanşöre basın, gerisini biz halledelim* sloganı ile piyasaya sürülen fotoğraf makinesi sayesinde fotoğraf demokratik bir sanat ve tüketim aracı hâline gelmiştir. Dönemin toplumsal yapısı göz önüne alındığında, fotoğraf kullanımının sanatsal kaygılardan ziyade anı veya anıların sembolik göstergelerine sahip olma eğilimine yatkın olduğu görülmektedir. Nitekim fotoğrafın, yaşamı kopyalayabilen basit yapısı, geniş kitleler tarafından anlaşılabilirliği, toplumsal boyutta kullanılabilen bir kitle iletişim aracı olmasının önünü açmıştır. Kodak firması tarafından hazırlanarak, Amerika'nın en kalabalık şehrinin, en merkezi yeri olarak ifade edilebilecek olan New York, Grand Central terminalde 1990 yılında sergilenen reklam "150 yıl önce herkesin anlayabileceği bir dil icat edildi!" fotoğrafın toplumsal boyutta ne anlam ifade ettiğinin en çarpıcı açıklaması olarak düşünülebilir (Kalbowski, 1990:148).

Fotoğrafın yaşama tanıklık ettiği bu dönemde farklı ekonomik, kültürel ve sosyal platformlardan birçok insan konu olarak işlenmiştir. Fotoğrafın kitlesel

boyutta kullanıma açılmasıyla birlikte, insan etkinliklerinin toplumsal boyuttaki ilanını sağlayan gazetelerde de fotoğraf kullanımı kaçınılmaz hâle getirmiştir. Gazetelerin görüntülerden yoksun bülten kimliğinin, gazete sahiplerinin olayların çizgilerle anlatılması gibi denemeleri ile değiştirilmeye çalışıldığı bu dönemde, ressamlar açısından da ekonomik bir gelir kaynağı ortaya çıkmıştır. Ancak fotoğrafın kitlesel boyutta kullanım olanağının ortaya çıkmasıyla birlikte gazeteler çizim yerine daha detaylı ve bilgilendirici özelliğe sahip fotoğraflara yer vermeye başlamış, daha da önemlisi çizer kadrosu yerini fotoğrafçı kadrosuna bırakmıştır.

Dönemin teknolojisi, fotoğrafın doğrudan gazete ve dergide basılabilirliğine olanak vermediği için tahta klişelerden oluşturulan kalıplar üzerine aktarılan görüntülerin basılması söz konusu olmuştur. Yarım ton baskı tekniğinin icatı ve mekanik doğrudan görüntü kopyalama mekanizmasının işlevsel boyuta taşınmasıyla birlikte 10 Mart 1877'de Fransa'da *Le Monde Illustré*, kaşif Nordenskjöld'ün portresini yayımlamıştır (Frizot, 1998:361).

Sosyal içerikli konuların gazetelerde yer almaya başlaması, haber fotoğrafçılığının gazetelerde yer bulmasını etkileyen önemli bir faktör olarak görülebilir. Örneğin göçmenlerin yaşam alanlarını gösteren fotoğraflarla birlikte, çocuk işçilerin çalışma koşullarını gösteren fotoğrafların yayımlanması, bir başka deyişle sorunların toplumsal boyutta dile getirilmesi, insanların/toplumların, diğer insanların nasıl yaşam sürdürdükleri hakkında bilgilenmesi ve kendi eksenlerini çevreleyen dar çerçeveden sıyrılıp daha evrensel boyutta düşünmelerin önünü açmıştır. Hayata ilişkin olayların görseelliğinde görülmeye başlayan yoğun tüketimin basında da yaygınlaşmasının sonucunda "haber fotoğrafçılığı" (*photojournalism*) kavramı fotoğraf literatürüne girmiştir (Bayraktaroğlu, 2004:39). Bununla beraber Rosenblum (1989:461), 20. yüzyılın başlarında teknolojide görülen gelişmelerin fotoğraf çekimi, üretimi ve yayımlanmasına katkı sağladığını, dolayısıyla kelimeler ve görüntülerin 1920'lerden itibaren yazılı basında yoğun bir biçimde 'birlikte' tüketilir hâle geldiğini ifade etmektedir. Öte yandan Frizot (1998:591) ise kameranın hareket kabiliyetinin artması, yani hızlanmasının toplumsal yaşam ve yazılı basın arasındaki etkileşimi hızlandırdığını, dolayısıyla 20. yüzyılın başlangıcında yeni bir tür olarak haber fotoğrafçılığının oluştuğunu ifade etmektedir.

Başlangıç yıllarına ilişkin olarak kuramsal içerikteki değerlendirmelerde ise 19. yüzyılın ortalarında yaşayan pek çok yazarın fotoğraf kuramına ilişkin tartışmalarda yer aldıkları görülmektedir. Bu yazarlar arasında yer alan Lady Elizabeth Eastlake, 1857'de London Photographic Society'deki makalesinde fotoğraf ve sanat ilişkisini tartışmış, fotoğrafın ekonomik açıdan belirli kişilerce edinilebileceğini, dolayısıyla fotoğrafı, sosyal farklılaşmanın bir göstergesi olarak gördüğünü belirtmiş ve oldukça gerçekçi bir yapıya sahip olmasına karşın bir sanat olarak adlandırılmayacağını ifade etmiştir (Trachtenberg, 1980:39). Bununla beraber Oliver Wendel Holmes (1859), fotoğrafı görünen dünyanın doğrudan açıklamaları şeklinde yorumlarken, Emerson (1889), bilim ve sanat bileşimi olarak tanımlamıştır. Öte yandan Stieglitz, fotoğrafın kendi doğal yapısı gereği salt mekanik bir üretim olmadığı ve resimden farklı bir estetiğe sahip olduğu temel

Stieglitz, fotoğrafın kendi doğal yapısı gereği salt mekanik bir üretim olmadığını ve resimden farklı bir estetiğe sahip olduğunun altını çizmiştir.

Teknolojik yenilikler sanatsal bir ifade aracı olarak fotoğrafın kendine özgü dilini geliştirmesine katkı sağlamış; bugünün fotoğraf bağımlısı toplumunun temellerini oluşturmuştur.

bileşenlerinden hareketle, yayımlamaya başladığı *Camera Work* adlı dergide bir sanat olarak fotoğraf anlayışını yerleştirmeye çalışmıştır. Yine aynı dergide köşe yazarlığı yapan Zayas ise, fotoğrafın bir sanat olmadığını; çünkü sanat bir fikrin içeriğinin açılımı iken; fotoğrafın sadece bir şeyin varlığının plastik bir göstergesi olduğunu iddia etmiştir (Trachtenberg, 1981:125).

Fotoğraf kitle iletişim işlevini yaygın olarak gösteren etkili bir araçtır. Savaşların, sosyal olayların, ekonomik sorunların toplumlar üzerindeki etkileri ve sonuçları; kısaca yaşama dair her şey haber fotoğraflarına konu teşkil etmektedir. Bu fotoğraflarda hayat bulan görsel hikayeler de taşıyıcı yüzeyler aracılığıyla aktarılmaktadır. Fotoğraflara kimi zaman, mutlak gücün bir göstergesi olarak hükümet ofislerinde etkin bir biçimde politik amaçlı olarak kullanıldığına rastlanmaktadır. 20. yüzyıl, Hitler, Stalin, Saddam Hüseyin gibi pek çok siyasi karaktere ilişkin görüntünün yaygın biçimde kullanımı sonucunda sembolleşen bir değer olarak fotoğraf, kimi zaman ulusal birliğin göstergesi olurken; kimi zaman da Çanakkale’de üstün modern teknolojiyle saldıran işgal kuvvetlerine ‘dur’ diyen genç komutan Mustafa Kemal veya Çanakkale Savaşı’nın seyrini değiştiren Seyit Çavuş gibi yöresel kahramanları tanımak ve/veya tanıtmaya görevini de üstlendiği görülmektedir. Öyle ki, fotoğraf makinelerinden elden edilen görüntülerin gazetelerde kullanım sıklığının artmasıyla birlikte tarih, güncel olarak gazete sayfaları aracılığıyla yazılır hâle gelmektedir (Bayraktaroglu, 2004:3).

FOTOĞRAFTA YENİ KAVRAMLAR: BELGE VE REKLAM

Fotoğrafın gelişim sürecinde fizik ve kimya alanlarındaki gelişmeler fotoğrafın üretim ve tüketim ilişkisine doğrudan etkide bulunmuştur. Nitekim teknolojide görülen gelişmeler doğrultusunda optik (fotoğraf makinasının objektifleri) keskinleşme kalitesinin artması, kimyasal süreçte film emülsiyon hızının gelişmesi, fotoğraf makinalarının büyük, hantal olmaktan çıkıp boyutlarının küçülmesi, elde taşınabilen hafif ve kolay kullanılabilen bir mekanizmaya sahip araçlara dönüşmesi fotoğrafın kullanım alanlarının da gelişip değişmesine katkı sağlamıştır. Tabii ki bu süreçte matbaa baskı tekniklerindeki gelişmeleri de yadsımamak gerekmektedir.

Fotoğraf makinasının kullanım kolaylığının artmasına sebebiyet veren gelişmeler fotoğrafın konularını da değiştirmeye ve geliştirmeye sebep olmuştur. Fotoğrafın belge olma özelliği ilk kez 1889 yılında, Avrupa’da *The British Journal of Photography*’de yer alan bir makalede geçmektedir (Newhall, 1988:235). Aslında fotoğrafın belge olarak söz edilmeye başlanmasından çok önceleri Fransız Polisince delil teşkil eden belge (Freund, 1980:108) ya da suçluları ayırd etmeye yarayan bir gösterge şeklinde tanımlamaya gittiği bilinmektedir. Öte yandan Amerika kıtasında Amerikan İç Savaşı sonrasında ortaya çıkan bir fotoğraf yoğunluğu söz konusudur. Savaşın yıkıcı etkisini gösteren belgesel fotoğraflar günümüzde Amerikan Kongre Kütüphanesi’nde yer almakta ve çoğu erişime açık konumda bulunmaktadır.

1864 yılında editör ve yayıncı Edward L Wilson tarafından kurulan *Philadelphia Photographer* dergisi Amerika’da fotoğraf kullanımında adeta bir

Lokomotif görevi görmüştür. Bu süreçte fotoğraflar sadece gazete ve dergilerde şehir, yaşam, kültür ve yöre hakkında bilgiler vermek; topluma yerel ve/veya yöresel aidiyet duyguları aşılamanın yanı sıra “diğerlerine” o coğrafyada nasıl bir yaşam olduğuna dair bilgiler vermekteydi. Dahası şehir rehberlerinde, haritalarda bölgeye ilişkin önde gelen kişilere de yer vermek suretiyle tanıtım görevi de üstlenmekteydi. Sandweiss (1991:217-291)’a göre bu tür rehber kitaplara Chicago, Cleveland, New York ve Philadelphia gibi pek çok şehirlerde rastlanmaktadır. Tanıtım içerikli bu tür kitaplar ile başlayan süreç günümüzdeki tanıtım/reklam (profesyonel) fotoğrafçılığının öncüsü konumundadır. Günümüzde “reklam fotoğrafçılığı” şeklinde popüler ifade biçiminde kullanılan bu kavram üretim, tanıtım ve pazarlama, tüketim şeklinde bir sacayağına dönüşmüş durumdadır. Günümüzde reklam fotoğrafçılığı bir ürünü, hizmeti ya da kişiyi kamuya tanıtmak, övmek, satışını ya da bilinirliğini arttırmak amacıyla gerçekleştirilen bir fotoğrafçılık türüdür. Moda, reklam, ürün, yemek, katalog, endüstriyel vb. ürün tanıtımları reklam fotoğrafçılığı kavramının altında yer almaktadır. Edward Steichen’in 1904 yılında “Art et Decoration” dergisi için moda-tanıtım fotoğrafları çekmeye başlaması ile fotoğraf tarihinde kendini göstermiştir. Steichen ile birlikte fotoğrafın ürün tanıtımında kullanımının başlanması ile birlikte fotoğrafın üretim – tüketim yelpazesinde adeta yeni bir kulvar açılmıştır. Bu konuda ileriki ünitelerde daha detaylı bilgilere yer verilecektir.

Resim 1.4. Edward Steichen, Moda

Fotoğraf başlangıcından beri teknolojiyle olan barışık yapısı itibarı ile sürekli geliştirilmiş ilerlemiştir. Teknolojik yenilikler sanatsal bir ifade aracı olarak fotoğrafın kendine özgü bir dil geliştirmesine katkı sağlamış ve bugünün fotoğraf bağımlısı toplumunun oluşmasına olanak sağlamıştır. Buraya kadar fotoğrafın keşfi ve başlıca evrelerine ilişkin bilgilerimizi Niepce'nin fotoğrafı ile başlayıp anlattık. Fotoğraf, bulunuşu ve resmi olarak ilan edildiği tarih olan 1839 yılında kadar pek çok gelişmeyi oldukça kısa sayabileceğimiz bir süre içerisinde gerçekleştirmiş bir buluştur. Kimin bulduğu, net hangi tarihte bulunduğuna ilişkin kesin bir bilgi olmamakla beraber M.Ö. 384-322 yılları arasında yaşamış olan Aristo'nun Camera Obscura'dan bahsettiği bilinmektedir. Bu bağlamda Aristo'dan başlayan süreci 2012 yılına kadar ele alırsak yaklaşık 173 ile 2400 yıllarında çok da genç olduğunu söyleyemeyeceğimiz bir buluş olduğunu iddia etmemiz mümkündür. Bu bağlamda

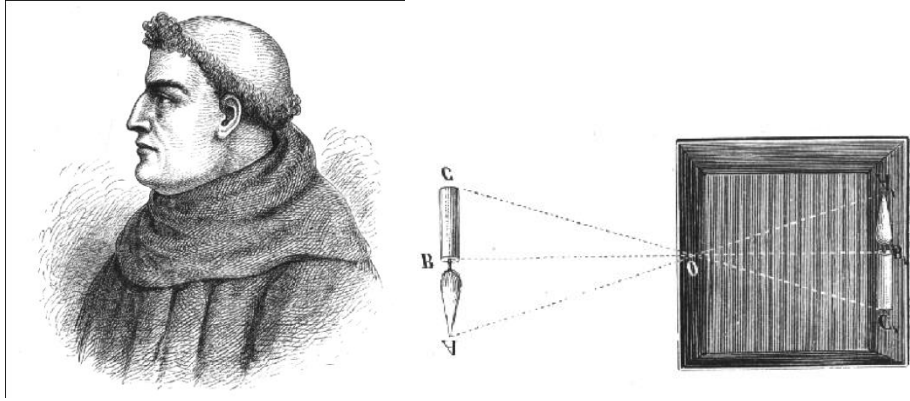

Camera Obscura:
Latince “karanlık kutu”
anlamına gelir.

Niepce'den çok öncesi olduğu gibi, değişen ve gelişen teknoloji doğrultusunda 2012 yılına kadar uzanan bir zaman çizelgesi de söz konusudur. Şimdi kronolojik bir zaman çizelgesi ile fotoğrafın satırbaşları görelim.

FOTOĞRAF TARİHİNİN ÖNEMLİ SATIRBAŞLARI

Fotoğrafın başlangıcı Karanlık Kutu'ya (Camera Obscura) kadar gider. Camera Obscura'nın prensiplerine ilişkin ilk kayıt Eski Yunana kadar gider. Aristoteles, Güneşin kısmi tutulması sırasında ışığın, karanlık bir odada, küçük bir delikten geçtikten sonra duvara ters olarak yansıdığını fark eder. *M.S. 1000'li yıllarda Alhazen (İbn al-Haytham) Pin Hole (iğne deliği) kameranın prototipi olan Camera Obscura'nın tanımlamasını yapar.* 1050'de Shen Kuo, Camera Obscura deneyimlerini geometriye uygular ve 1088'de yayınladığı Düş Havuzu Yazıları kitabında bunlara yer verir. Aynı tarihlerde İngiliz rahip Roger Bacon da pinhole (iğne deliği) kameranın içeriğinden bahseder.

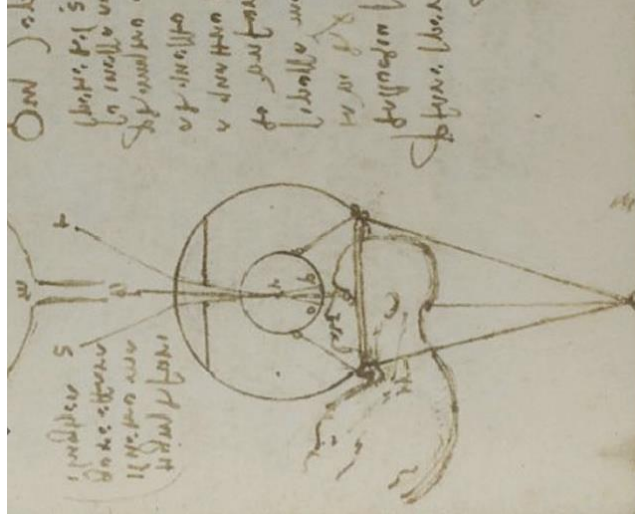
Şekil 1.1. Roger Bacon ve İğne Deliği Kamera (Camera Obscura)

Camera Obscura Nasıl İşler?

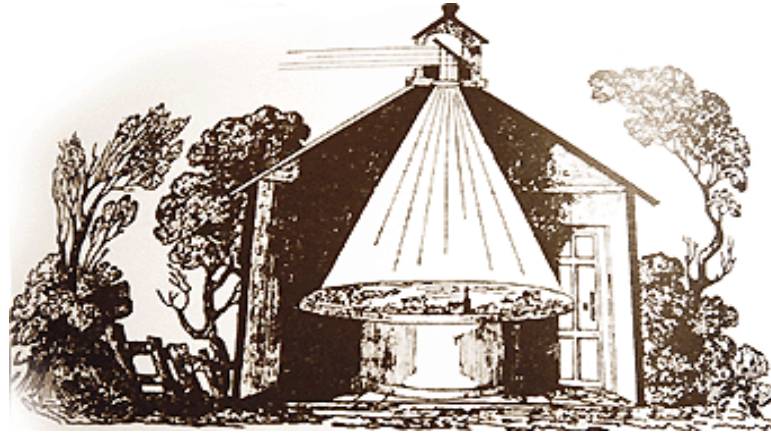
Dört tarafı kapalı bir karanlık odanın, bir duvarının tam ortasına iğneyle bir delik açıp, deliğin karşısına gelen duvara, odanın içinden ipek perde asıldığında ortaya çıkan sonuç: İğne deliğinden giren güneş ışığı, ipek perdeye yansır ve iğne deliğinin önündeki nesnelerin görüntüsü ters bir biçimde ipek perde üzerinde görülür.

Ressamlar resmetmek istedikleri doğa manzaraları için karanlık kutudan yararlandılar. Sanatçı, resmetmek istediği konuya karanlık kutuyu yöneltiyor ve konunun görüntüsünü merceğin karşısındaki buzlu cam üzerinde kolaylıkla görüyordu. Bundan sonrası camın üzerine bir kâğıt koyarak görüntüyü kopya etmeye kalıyordu.

Leonardo da Vinci, doğru perspektif elde etmek için kullandığı Camera Obscura'nın en detaylı tanımlamasını 1485 yılında Codex Atlanticus (12 ciltlik, içinde yazı ve çizimlerin yer aldığı) kitabında yapar.

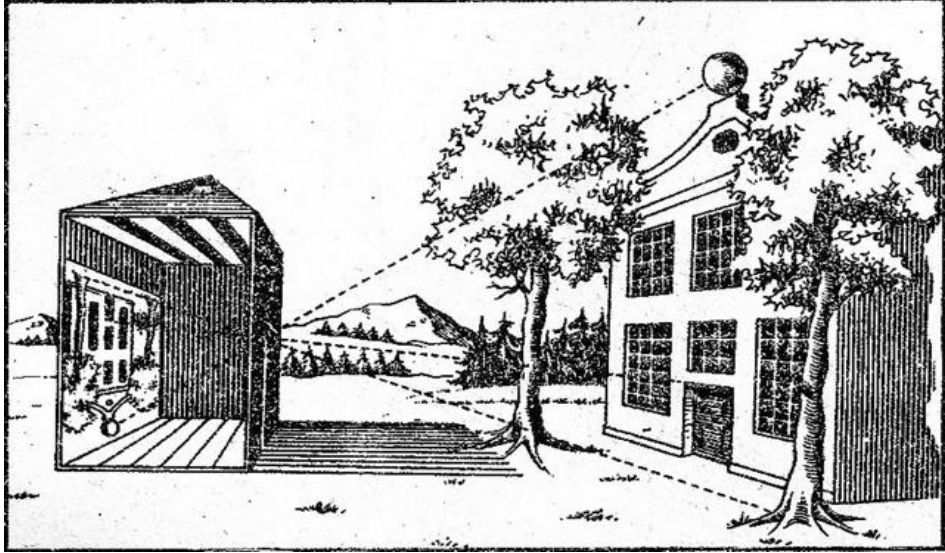
Şekil 1.2. Leonardo da Vinci, 1508

Şekil 1.3. Camera Obscura'nın Kullanılışı

Resim 1.5. Portre ressamı tarafından kamera obscura kullanımı

Şekil 1.4. Ressamlar tarafından Camera Obscura'nın Kullanılışı

Buraya kadar fotoğrafın temel parametrelerine ilişkin bilgilere yer verildi. Fotoğraf tarihinde kronolojik olarak mihenk taşı konumunda olan gelişmeler konusunda da bilgilenebiliriz. Fotoğrafçılığın günümüze gelinceye değin tarihindeki önemli gelişmeler Tablo 1.1.'de sunulmuştur:

Tablo 1.1. Fotoğrafçılık Alanında Önemli Gelişmeler

1558	Giovanni Battista Della Porta ya yınladığı Natural Magic – Doğal Mucize kitabında kameranın prensiplerinden bahseder.
1568	Daniello Barbaro, Camera Obscuranın önüne mercekler. Böylece görüntü keskinliği daha da artar. Karanlık kutu merceklerle birleştikten sonra hızla yaygınlaşır. Özellikle taşınabilir karanlık kutular sanatçılar tarafından çok yoğun bir talep görür. İngiliz dilinde iğne deliği (pinhole), fotoğraf literatüründe ise karanlık oda ya da karanlık kutu (camera obscura) adıyla anılan bu ilkelaygıt, günümüzde hâlâ en basit şekilde fotoğraf elde etme yöntemi olarak kullanılmaktadır.
1664-1666	Sir Issac Newton Güneş Işığını bir prizma yardımıyla renklerine ayırdı ve Işığın bir renk kaynağı olduğunu ispat etti. Ancak hâlâ karanlık kutudan elde edilen görüntü kalıcı olmayan, yansıma bir görüntüydü. Görüntünün yüzey üzerine sabitlenmesi için kimya bilimiyle ilgili gelişmeler gerekiyordu.
1727	Johann Heinrich Schulze, gümüş tuzlarının güneşe tutulunca karardığını tespit etti.
1800	Thomas Wedgwood ilk kez ışığı kullanarak, yani pozlama yoluyla bir nesnenin görüntüsünü bir yüzey üzerine kaydetmeyi başardı. Wedgwood, gümüş nitrat alaşımı sürülen bir kağıt üzerine, düz bir nesne (madeni para, anahtar vb.) koymuş, yüzey üzerine düşen güneş ışığı, gümüş nitrat sürülmüş yüzeyi karartarak, nesneyi beyaz silüet olarak ortaya çıkaran Güneş Resimleri'ni gerçekleştirmiştir.
1807	William Hyde Wollaston Camera Lucida (Aydınlık Oda) patentini aldı.
1826	Nicephore Niepce, kurşun – kalya alaşımı bir levha üzerine yuda bitümü alaşımı yardımıyla dünyanın ilk fotoğrafı çekti. Louis Jacques Mandé Daguerre, Niepce'nin gerek kimyasal gerekse optik boyuttaki eksikliklerini

	geliştirip fotoğrafın bulunuşuna öncülük eden araştırmacılardan biridir. 4 Aralık 1829'da Niepce ve Daguerre fotoğraf tarihinin ilk ticari ortaklığını kurmuşlardır. Ancak ortaklık, 1833'de Niepce'nin ölümüyle fiili olarak son bulmuştur. Daguerre çalışmalarına devam etmiş ve 1837'de pozlama süresini 3 dakika civarına indirmeyi başarmıştır. Daguerre, kimyasal alanda yapmış olduğu deneyler sonucunda gümüş iyodür kaplı bakır levhayı, karanlık kutu içinde, objeden gelen ışıkla pozlayıp, civa buharına tutmak suretiyle geliştirmiş ve ilk keskin, net görüntüyü elde etmiş ve buluşunu Daguerretype olarak adlandırmıştır.
1838	İlk canlı insan fotoğrafı Daguerretype aracılığıyla Boulevard de Temple'de çekildi.
1839	Sir John F. W. Herschel "fotoğraf" teriminin geçmişte kullanılan "fotoğrafik çizim" yerine kullanılması gerekliliğini dünyaya duyurdu.
1840	Joseph Petzval, fotoğrafçılığa uygun ilk camı "objektifi" tasarladı. Amerikalı bilim adamı John William Draper dünyanın uydusu olan "Ay'ın" ilk görüntüsünü 1840 yılında Daguerretype sayesinde gerçekleştirdi.
1841	Henry Fox Talbot, Calotype'ın patentini aldı.
1843	David Octavious Hill, Calotype'ı portre resimlerinde yardımcı araç olarak kullandı.
1851	Frederick Scott Archer fotoğraf üretiminde Islak Levha yöntemini geliştirdi.
1853	Nadar, Paris'te portre stüdyosu açtı.
1853-1856	Roger Fenton, Kırım Savaşı'nı fotoğraflayarak ilk savaş fotoğrafçısı hâline geldi.
1854	Adolphe Disderi, bir tabaka filmi 10-12 parçaya bölmek suretiyle fotoğraf üretim maliyetini ucuzlattı ve "kartvizit fotoğrafçılığı" ortaya koydu. Üretim maliyetlerindeki düşüş dünya çapında portre fotoğraf stüdyosu açma çığırını geliştirdi.
1855	Dünyada stereoscopic çağ başladı.
1855	Cam negatif kullanımı yaygınlaştı.
1856	Tintype, Hamilton L. Smith tarafından bulundu. Tintype'in özelliği metalin üzerine kaydedilebilir olmasıdır. Camdan oluşan Daguerretype'lara nazaran daha dayanıklı olmasından ötürü tercih edilmiştir. Amerikan İç Savaşı sırasında sevindiklerinin görüntülerine sahip olmak, görüntülerini göndermek isteyen askerler tarafından yoğun bir biçimde tercih edildiği bilinmektedir.
1858	Nadar, Balon kullanarak ilk hava fotoğrafçısı hâline geldi. Havadan Paris'i fotoğrafladı. Nadar'ın bir diğer özelliği de hem havadan hem de mezarlara girecek yeraltından Paris'i fotoğraflamış olmasıdır.
1859	Panoramik kamera patenti alındı.
1861	İskoç fizikçi James Clerk Maxwell renkli fotoğrafı 18aparazzi18 s. oktu. Maxwell, aynı fotoğrafı kırmızı, yeşil ve mavi filtreler aracılığıyla çekip, projeksiyon yöntemiyle yine aynı filtreleri kullanmak suretiyle yansıtır. Aslında yaptığı renk ayrımı yöntemini bulmaktır.
1861-1865	Alexander Gardner, Mathew Brady ve ekibi Amerikan İç Savaşı'nı belgeledi.
1864	Fotoğrafta "kuru levha" yöntemi ile hazır duyarlı hâle getirilmiş kağıtların kullanımı başlandı.

1868	Ducas de Hauron içerisinde farklı renkli fotoğraf tekniklerini içinde barındıran fotoğraf kitabını yayımladı.
1870	Amerika Birleşik Devletler Kongresi, aalarında Tim O’Sullivan ve William Jackson gibi önemli fotoğrafçıları Amerikanın batısını fotoğraflamak üzere görevlendirdi.
1871	Richard Leach Maddox, jelatin ve gümüş bromür emülsiyunun cam plakalarda “kuru levha” yöntemiyle kullanımını geliştirdi.
1871	Paris Polisi suç alanlarında kayıt için fotoğraf kullanımına başladı.
1877	Hareketin görüntülenmesinde deneysel fotoğrafın kullanımı. Eadweard Muybridge, bir atın yürüyüşünden koşmasına ayaklarının dördünün birden “bir anda yerden kesileceğine” ilişkin iddiasını ispatlamak üzere deneyler yapar ve iddiasını ispatlar. Deneylerine University of Pennsylvania adında devam eden Muybridge 1884-1885 arasında yüzbinden fazla deney gerçekleştirmiştir. Bu süreçte 24 kameralı sistem yardımıyla yürüme, koşma, top oynama, ayak parmakları üzerinde dönme, eğilme, su dökmeye gibi pek çok eylem seri biçimde fotoğraflanmıştır.
1878	Kuru levhaların ticari amaçlı olarak üretilmeye başlandı.
1880	George Eastman 24 yaşında Eastman Dry Plate Company’i Rochester New York’ta kurdu.
1880	Günlük gazete olan New York Grafik, ilk yarım ton fotoğraf baskısını kullandı.
1883	Bousch and Lomb, fotoğraf makinaları için mercekle üretmeye başladı.
1885	George Eastman Roll Filmi icat etti. Bu icat sinema filmlerinin önünü açmış erken dönem sinemacılarından olan Thomas Edison tarafından da kullanılmıştır.
1886	Le Journal Illustré, ilk fotoğraflı röportajı yayımladı.
1888	Dairesel 2.5 inch boyutunda, makaraya sarılı kağıdın duyarlı yüzey olarak kullanıldığı, toplamda 100 poz fotoğraf çekebilen fotoğraf makinası Kodak piyasaya sürüldü. George Eastman bu tarihte Kodak’ı “Siz düğmeye basın. Gerisini biz halledelim” sloganıyla ticari bir marka hâline getirdi.
1888	National Geographic’in ilk sayısı yayımlandı.
1889	Geliştirilmiş Kodak kamera içerisinde kağıt yerine film kullanılarak piyasaya sürüldü.
1890	Jacob Riss Yeni Yüzyılın Eşiğinde New York’un Aşağı Doğu Kısmında “Gece konduda Yaşayan İnsanların Yaşamını Fotoğrafladığı” Öteki Yarı Nasıl Yaşıyor’u yayımladı.
1890	Fotoğraf için tasarlanan ilk dergi AMERICAN ILLUSTRATED yayımlandı.
1891	Selüloz tabanlı şeffaf film piyasaya sürüldü. Artık kağıt makara film ve cam negatiflerin tarihi karışma zamanı geldi.
1896	Wilhelm Konrad Roentgen Karısı Anna Bertha Ludwig’in elini ilk medical X-ray görüntü olarak çekti.
1900	Kodak, Brownie makara film kullanılan kutu kamerayı piyasaya sürdü.
1902	Alfred Stieglitz, Photo Secessionist ilk fotoğraf sergisini New York’ta gerçekleştirdi.
1903	Amerikan Graflex, tek objektifli refleks fotoğraf makinası piyasaya sürüldü.

1904	Edward Steichen deneysel renkli fotoğraf çalışmalarına başladı.
1905	Alfred Stieglitz ve Edward Steichen New York'ta Photo Seceession grubunun satsal etkinliklerinde lokomotif rol oynayacak olan "291"i açtı. 291, binanın kapı numarasıdır.
1906	J. P. Morgan, Kuzey Amerika Kızılderelilerinin yaşamlarını fotoğraflarla belgelemek üzere Edward Curtis ile 3000 dolar karşılığında anlaştı.
1907	Lumiere kardeşler ilk ticari renkli filmi Fransa'da üretti.
1909	Lewis Hine, Amerikan Çocuk İşçileri Komitesi tarafından çalışan çocukları fotoğraflatmak üzere görevlendirildi.
1911	Edward Steichen, Art et Decoration dergisi için moda-tanıtım fotoğrafları çekmeye başlar.
1913	Alvin Langdon Coburn, abstrakt fotoğrafları ile fotoğraf ve sanat camiasının dikkatlerini üzerine çeker.
1914	Oscar Barnack, Alman Mikroskop üreticisi Leitz'de 24x36 mm film kullanılabilen 35 mm fotoğraf makinasını icat etti.
1916	Alvin Langdon Coburn'un "Vortograph" uygulamaları ve Paul Strand'ın deneysel çalışmalarını abstrakt fotoğrafçılık kavramına önemli katkılar sağladığı gibi fotoğrafa karşı farklı bir bakışın da gelişmesinin önünü açtı.
1917	Tokyo'da Nippon Kogaku K.K. "Nikon" kuruldu.
1919	Asahi Kogaku Goshi Kaisha "Pentax" Tokyoda kuruldu.
1920	Haber Fotoğrafçılığı "Photojournalism" kelimesi kullanılmaya başlandı.
1921	Man Ray ve Moholy Nagy Fotogram çalışmalarına başladılar.
1924	Leitz, Oscar Barnack'ın ürettiği 35 mm fotoğraf makinasının türevini geliştirip "Leica" markası altında piyasaya sürdü.
1924	Ermanox fotoğraf makinası F:2.0 diafram açıklığı ve 1000 enstantene hızı ile piyasaya sürüldü.
1925	Paul Vierkotter flaş ampulün patentini aldı.
1926	İlk renkli su altı fotoğrafı Florida Kıyılarında Dr. William Longley ve National Geographic fotoğrafçısı Charles Martin tarafından çekildi.
1928	Rollei, 6x6 roll film çekebilen Rolleiflex'i piyasaya sürdü.
1928	Erich Salomon, hafif, kullanımı kolay ve seri olarak tanımladığı Leica fotoğraf makinası ile bugünün 20a parazzi fotoğrafçılığının öncüsü olarak vitrine çıktı. Dr. Erich Salomon'un fotoğraflarının en önemli özelliği insanların en doğal en yapmacıksız hallerini yakalamasıdır.
1929	Rolleiflex, 1890 yılında ürettiği makinanın gelişmiş ve daha küçük hâlini piyasaya sürdü. Makinanın özelliği 12 poz kare fotoğraflar çekebilmesiydi.
1930	Ansel Adams fotoğraf kariyerine Amerika'da başlarken; "foto-hikaye" kavramının mucidi Stefan Lorant ilk fotoğraflı hikayesini Avrupa'da gerçekleştirdi.
1931	Harold Eugene "Doc" Edgerton, MIT laboratuvarında strobik flaş uygulamalarını gerçekleştirdi.
1932	Grup f/64 "sınırsız alan derinliği" ve "doğrudan fotoğraf" kavramı ilkeleriyle kuruldu. Grubun kurucuları, Ansel Adams, Imogen Cunningham, John Pa ul

	Edwards, Sonya Noskoviak, Henry Swift, Willard Van Dyke ve Edward Weston'dan oluştu.
1932	George Estman, "Ben görevimi ve misyonumu tamamladım. Daha niye bekleyeyim ki" notu yazıp hayatına son verdi.
1932	Ansel Adams, Zone Sistem kavramını geliştirdi.
1933	Brassai, Pariste Gece adlı çalışmasını yayımladı.
1934	Fuji Film Kuruldu.
1934	Ulusal Çiftçi Güvenlik Örgütü (FSA) Roy Stryker'ı yaşanan büyük yoksulluk sonrası Amerika'da yaşamı belgelemek üzere görev aldı. Striker, Walker Ewens, Dorothea Lange, Arthur Rothstein ve diğer fotoğrafçıları bu çalışma kapsamında görevlendirdi.
1936	Fotoğrafın aktif biçimde kullanıldığı bilim, kültür ve sanat dergisi Life'nin ilk sayısı yayımlandı.
1937	Hindenberg Balonu Faciası "oluş anında" görüntülendi.
1937	Chester Carlson, Xerography (fotokopiyi) icat etti.
1938	Fuji, film üretiminin yanında fotoğraf makinası ve objektif üretimine de başladı.
1941-1945	II. Dünya Savaşı, Robert Capa, Margaret Bourek-White, Carl Mydans ve Eugene Smith tarafından Life dergisi için görüntülendi.
1945	Nagasakiye atılan Atom Bombası sonrasında ortaya çıkan "mantar bulut" fotoğraflandı.
1945	Joe Rosenthal, ikonlaşan Iwo Jima'ya bayrak dikilişi fotoğrafını çekti.
1947	"Magnum Photos", Henri Cartier-Bresson, Robert Capa, David Seymour ve George Rodge tarafından kuruldu.
1947	Polaroid "anlık" siyah beyaz filmi satışa sundu.
1948	Hasselblad, ilk orta format tek objektifli refleks fotoğraf makinasını piyasaya sürdü.
1948	Pentax, otomatik diaframı geliştirdi.
1954	Kodak yüksek hızlı film "Tri-X"i piyasaya sürdü.
1957	Lennart Nilsson, insan bedeninin içinden ilk fotoğrafı endoskopi yöntemi ile çekti.
1959	Nikon F, 50mm objektif, f:2.0 diafram açıklığı, 1000 enstantane hızı ile 329.50 dolara piyasaya sürerken; Pentax K serisi "yarı otomatik" diafram ayırıcılığıyla piyasaya çıktı.
1959	National Geographic ilk kez kapakta fotoğraf kullandı.
1962	National Geographic tamamen renkli bir dergi hâline geldi.
1962	Nasa uzay uçuşlarında Hasselblad fotoğraf makinası kullanımına başladı.
1963	İlk renkli anlık film polaroid tarafından üretildi. Aynı zamanda Kodak instantatic fotoğraf makinasını piyasaya sürdü.
1963	Nikon su altında kullanılabilen fotoğraf makinasını üretti.

1964	Pentax, objektif içinden nokta ölçümü yapabilen dünyanın ilk TTL objektifini piyasaya sürdü.
1966	Larry Burrows, Vietnam Savaşı'nı tamamen renkli fotoğraflarla görüntüledi.
1968	Uzaydan dünyanın ilk fotoğrafı çekildi. Astronot William Anders "Dünyada gün doğuyor"u fotoğrafladı.
1969	Bell Laboratuvarlarında Willard Boyle ve George Smith Dijital kameraların omurgası olan CCD'yi icat etti. Aynı zamanda ilk network kuruldu ve internetin temeli atıldı.
1969	Ay yüzeyinde ilk insan fotoğrafı çekildi.
1971	Pentax ES SLR modeli ile diafram öncelikli çalışabilen ve nokta ölçümü yapabilen fotoğraf makinasını piyasaya sürdü.
1972	Nick UT, Napalm Kız olarak tanınan "Kim Phuc"u fotoğrafladı ve Pulitzer ödülü aldı.
1973	C-41 renkli fotoğraf banyosu piyasaya sürüldü.
1974	Fairchild Electronics 100x100 pixel – 0.1 mega pixel CCD imajı üretti.
1975	Steve Sasson ilk dijital fotoğraf makinasını Kodak markası altında icat etti.
1978	Life dergisi teknolojik ve toplumsal gelişmeler doğrultusunda aylık sayı üretimine geçti.
1980	DX Codu icat edildi.
1981	ARPANet 102 akademik enstitüye hizmet edebilen BITNET'e dönüştü.
1982	Sony, Mavica modeli ile "still video" kamerayı piyasaya sürdü.
1983	Kodak "Disk Kamera" piyasaya sürdü.
1984	Canon ilk Dijital Kamerası olan T70'yi piyasaya sürdü.
1985	Steve McCurry tarafından çekilen "Afgan Kız" National Geographic'te yayımlandı.
1985	Minox Maxxum "ilk autofocus SLR kamera" piyasaya sürüldü.
1986	Kodak, 1.4 mp'lik sensörü piyasaya sürdü.
1987	Canon, oldukça beğeni gören EOS sistemi fotoğraf camiasına tanıttı. Canon EOS 650 fotoğraf makinasının üzerinde tamamen elektronik bir objektif monte edilmişti.
1990	Adobe Photoshop 1.0 Piyasaya çıktı.
1992	Kodak Photo CD'yi piyasaya çıkarttı.
1993	Salgado "İşçiler" Albümünü yayımladı.
1994	Netscape, NETSCAPE Navigator'u piyasaya çıkarttı.
1995	Kodak APS film sistemi piyasaya sürdü. Bu sistem fotoğraf severler tarafından çok ilgi görmedi.
1996	Microsoft, İnternet Explorer'ı piyasaya çıkardı.
1999	2.74 mp'lik Nikon D1 SLR, 6000 dolara satışa sunuldu.
2000	Japonya'da ilk kamera-telefon piyasaya Sharp/J-Phone firması tarafından sunuldu. The J-SH04 Dünya'da üzerine kamera bağlanmış ilk cep telefonu olma

	özelliğini taşımaktadır. Digital kamera çözünürlüğü "0.11 mega pixel" bugün için oldukça komik bir rakamdır.
2000	Fuji, 6.3 mp'lik S1 modelini Nikon F60'a ra kip olarak 9000 dolara piyasaya çıkardı.
2001	New York'ta meydana gelen ve dünya çapında ses getiren 11 Eylül saldırıları hem filme hem de dijital sisteme kaydedildi.
2001	Polaroid Firması iflas ettiğini tüm dünyaya duyururken, Canon EOS1D 4.48 mp'lik tek objektifli refleks dijital fotoğraf makinasını 7000 dolara piyasaya sürdü. Buna karşılık Nikon 5.47 mp'lik D1X modelini fotoğraf severlerin beğenisine sundu.
2002	Film ile çalışan makinaların dönemi sona erdi. Firmalar üretimlerini tamamen dijital sisteme kaydirdılar. Nikon D100 ve Sony S2 piyasaya sürüldü. Steve McCurry, Afgan Kız olarak anılan Sharbat Gula'yı 18 yıl sonra bulup, tekrar fotoğrafladı. Fotoğraflar National Geographic'te yayımlandı.
2003	Ilford firmasının film bölümü iflas etti. Nikon ve Canon firmaları kamera satışının %80'ini Dijital kameradan sağladı. Bu tarih aynı zamanda orta seviye ekonomik düzeye sahip kitleye yönelik olarak sunulan fotoğraf makinalarında "görece" ucuzlamanın başladığı süreçtir. Nitekim Canon Dijital Rebel, 1000 doların altında piyasaya sürüldü.
2004	Nikon, film kullanılan makina üretimini bitirdi. Satış trendi % 90 Dijital'e ulaştığı bu yıl Nikon aynı zamanda 6.1 mp'lik D70 modelini "objektifi ile beraber" 1500 dolara piyasaya sürdü. Epson R-D1 ve Leica M8 modeli ile değişken objektifli aynasız fotoğraf makinaları piyasaya sürüldü.
2005	Hasselblad 22mp fotoğraf makinasını üretti. Samsung, üzerinde 7mp kamera bulunan telefon üretmek suretiyle akıllı telefon uygulamalarının öncülüğünü yaptı. Canon, cmos sensöre sahip, ilk tam kadraj (full-frame 24x26mm) 3000 dolara piyasaya sürdü.
2007	Nikon, 12mp'lik tam kadraj (full-frame) tek objektifli refleks fotoğraf makinası modeli D3'ü 4500 dolara; 12mp'lik D300 modelini 1200 dolara, 10mp'lik D60 modelini ise üzerinde objektifi ile beraber 1500 dolara piyasaya sürdü. Hasselblad ise 39 mp'lik HDIII orta format fotoğraf makinasını 36.000 dolara satışa sundu.
2008	Nikon, 12mp'lik D90 modelini 1000 dolara, 12mp'lik tam kadraj (full-frame) tek objektifli refleks fotoğraf makinası modeli D700'ü 1700 dolara; Canon 10mp'lik Xsi'yi objektifi ile beraber 700 dolara, 21 mp'lik 5D Mark II modelini 2700 dolara, 15 mp'lik 50D modelini 1200 dolara, 21 mp'lik 1DS Mark III modelini ise 8000 dolara; Sony ise tam kadraj sensöre sahip 24mp'lik Alpha A900 modelini 3000 dolara piyasaya çıkardılar. Aynı yıl Adobe Photoshop CS4 modelini geliştirirken; Apple, 3G Iphone ile akıllı telefon modellerinde çığır açtı.
2009	Kodak, Kodachrome film üretimini bitirdi ve 4500 kişiyi işten çıkarma kararı aldı. Leica 39mp'lik S2 modelini 22.000 dolara, 18mp'lik tam kadraj dijital tek objektifli refleks M9 modelini ise üzerindeki manuel telemetre ci hazırla beraber 8500 dolara piyasaya çıkardı.
2010	Adobe Photoshop CS5'i üretti. Polaroid firması ünlü pop şarkıcısı Lady Gaga'yı şirketin yaratıcı yöneticiliğine getiren ikili anlaşmayı imzaladı.
2011	Pek çok fotoğraf makinası, bilgisayar vb. Teknolojik cihaz üreticisi firmalar Japonya'da meydana gelen depremden ciddi biçimde etkilendi.

2012	Nikon D4 ve D800 model slr fotoğraf makinalarını; Canon ise 5D Mark III modelini piyasaya sürdü. Pentax ise K-01 APS-C modeli ile aynasız (perdesiz) fotoğraf makinası üretimine başladı. Canon EOS M ile aynasız (perdesiz) fotoğraf makinası üretim sürecine başladı. Instagramlı “online” yaşamlar başlarken, yeni teknolojiler ile uyum sağlayamayan 132 yıllık fotoğraf çınarı Kodak iflas etti. Akıllı İletişim Araçları (Smart Phones) Iphone ve Samsung’un yanına Huawei de katıldı.
2013	Sony firması A7 marka aynasız fotoğraf makinasını piyasaya sürdü.
2016	Huawei firması kusursuz optik görüntü felsefesiyle yola çıkarak profesyonellerin fotoğraf makinası üreticisi Leica ile işbirliğine giderek P9 modelini piyasaya sürdü.
2017	Daha hafif daha hızlı daha pratik ve daha profesyonel aynasız fotoğraf makinaları piyasalarda önemli ölçüde satış buldu. Çözünürlüğün artması, hareketli görüntü kaydında görece sorunsuz teknoloji ve fiyatlardaki esneklik aynasız fotoğraf makinalarına yönelimi arttırdı.
2018	Kodak a deta küllerinden yeniden doğdu ve ectachrome film üretimine geri döndü. Fotoğraf sanatına gönül veren ve dijitalleşme ile adeta fotoğrafın “aura”sını yitirdiğini düşünen pek çok fotoğrafsever filmli kameraları sergilendikleri raflardan indirip kullanmaya başladılar.
2019	Olympus OM-D E-M1X aynasız fotoğraf makinası 121 netlik noktası ve saniyede 60 kare çekerek en hızlı aynasız fotoğraf makinası kimliğine ulaştı. Aynasız fotoğraf makinaları kullanımı artarken DSLR fotoğraf makinaları kullanımı ve satın alınması önemli bir azalma ivmesine girdi. Üstüne üstlük Apple ile Samsung arasındaki ticaret savaşlarına en az ışıktaki bile mükemmel görüntü iddiasıyla Huawei P30 modeliyle katıldı. Başta ABD olmak üzere pek çok ülkede Huawei akıllı iletişim araçlarının kullanımı engellendi. Akıllı iletişim araçları görüntü kalitesi konusunda savaşırken Phase One 151 megapixel XF IQ4 ile a deta limitleri zorladı. 51990 Dolar’dan başlayan fiyatlarla (sadece gövde fiyatı) orta format fotoğraf makinası olarak piyasaya sürülen, adeta mücevher değerinde olan makina, özellikle çözünürlük problemi ile uğraşmamak amacıyla reklam fotoğraflarında kusursuz ürün tanıtımı prensibiyle kullanılması hedeflenmiştir.

Özet

- Günümüzde fotoğrafın adeta yemek, içmek ve barınmak kadar yaşamsal bir ihtiyaç hâline gelmesi, her anı kayda almak ve sosyal medya platformlarında paylaşma derdine düşülmesi bizleri kamera -görüntü bağımlısı bireyler hâline getirmiştir. Resmi olarak ilan edildiği tarihten bugüne kadar geçen 181 yıllık serüven her geçen gün teknolojinin daha da artan katkısıyla bizleri ona daha da bağımlı hâle getirmektedir.
- Fotoğraf (ister devingen ister durağan görüntüler bağlamında kullanılsın), yaşantımızda okadar çok sıklıkta yer almaktadır ki adeta temel insani değerlerden birine hâline gelmiştir. An'ın yaşanması ortadan kalkmış An'ın kaydedilmesi yaşam felsefesi olmuştur. En basit hâliyle bir örnek verecek olursak geçmişte çocuğunun mezuniyetinde coşku dolu duygularla tanıklık edilen anlar günümüzde akıllı iletişim araçlarıyla kaydedilir olmaktadır. Dolayısıyla bu kadar hayatımızın merkezinde yer alan fotoğrafa başlarken onun ne olduğunu bilmek, doğru bir şekilde onu kavramak için kendimize "benim için fotoğraf nedir?" sorusunu sorarak fotoğrafa başlamak; hangi marka fotoğraf makinasını almalıyım diye sorgulamaktan daha önemlidir. Bir başka deyişle fotoğrafın "ne" olduğunun öncelikli olarak kavranmasını gerektirdiği gibi fotoğraf çözümlenmesi ve/veya tecimsel içerikli fotoğraflar bağlamında görsel mesajları gerek kodlanmak gerekse okuyabilmek açısından oldukça önemlidir.
- Işık ve yazı sözcüklerinin birleşiminden ortaya çıkan bir kelime olan fotoğrafın anlamsal olarak doğru biçimde kavranabilmesi için "Fotoğraf nedir?" sorusunu biçimsel ve içeriksel olarak nasıl tanımlandığını kavramamız gerekmektedir
- Biçimsel olarak fotoğraf yazı ve ışık sözcüklerinin bileşiminden oluşmaktadır. Fotoğrafın temel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.
- Fotoğraf görmektir, hissetmektir, karar vermektir, ışığı görmek, yorumlamak ve kullanmaktır, çerçevenin içeri düzenlemektir, farklı bir bakış açısı geliştirmektir, kaydetmektir, anıları biriktirmektir, görüntü işlemektir, yayınlamaktır.
- Fotoğraf, içerik olarak da ele alınabilir. Bu bağlamda fotoğrafa dair ortaya çıkan özellikler ise aşağıdaki gibi sıralamamız mümkündür.
- Fotoğraf sanattır, haberdır, belgedir, çağdaş bir tarih anlatıcısıdır, propaganda, tanıtım nesnesidir, tüketimi özendiricidir, "Reklam Fotoğrafçılığı" formatında bir tür ekme stratejisidir, sosyal iletişim ve paylaşım nesnesidir.
- Fotoğraf anlamını kullanıcılarından ve kullanıldığı taşıyıcı yüzeyden alan bir disiplindir. Bizler kullanım amacımıza göre fotoğrafın anlamının oluşmasına yön verebiliriz. Temel olarak biçimsel ve içeriksel göstergeler fotoğrafın ne olduğu, hangi bağlamda kullanıldığı ve ne anlama geldiğinin belirlenmesinde önemli faktörler olarak karşımıza çıkar. Dahası fotoğraf öğrenilebilen bir sanat disiplini. Öğrenmek için en iyi başlangıç da fotoğrafın tarihini, gelişmesini, öncülerini ve fotoğraf duayenlerini bilmeyi gerektirir. Bu bölümde fotoğrafın hem biçimsel hem de içeriksel olarak ne olduğu, milattan önce 400'lü yıllarda yaşamış olan Aristothâles'den günümüze önemli satırbaşlarıyla hangi aşamalardan geçtiğinden bahsettik. Sizler kendi içinizde fotoğrafın ne olduğunu düşünüp sorguladıktan sonra kendinize neden fotoğraf çekiyorum sorusunu da sormalısınız. Teknolojinin iphone, Samsung, Huawei gibi akıllı iletişim cihazları için geliştirdiği yeni objektif sistemleri günlük hayatımızda fotoğrafı sıradanlaştıran bir göstergeye dönüştürürken; aynasız fotoğraf makineleri ile küçülen, hafifleyen kolay taşınan ve çok fonksiyonlu kameralar ile Phase One gibi Japon - Amerikan - Çin ve Kore teknolojisine meydan okuyan teknolojiye sahip kameraların da yarının fotoğrafının nasıl şekilleneceğinin bir ön gösterimi olduğunu aklınızın bir köşesinde tutarak fotoğraf üretim sürecinizi belirlemelisiniz. Unutmayın ki önemli paralar vererek satın aldığınız bir cihaz, yarın fotoğraf tarihinin bir satır başı hâline gelebilir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafın gelişmesinde etkili olan nedenlerden biri değildir?
 - a) Fizik
 - b) Kimya
 - c) Teknoloji
 - d) Elektrik
 - e) Işık
2. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafın öncüleri arasında yer almaz?
 - a) Niepce
 - b) Daguerre
 - c) Talbot
 - d) Avedon
 - e) Andre Adolphe-Eugene Disderi
3. Niepce ilk fotoğrafı oluştururken kaç saatlik bir pozlama yapmak durumunda kalmıştır?
 - a) 3 dakika
 - b) 20 dakika
 - c) 480 dakika
 - d) 180 dakika
 - e) 60 dakika
4. Aşağıdakilerden özelliklerden hangisi Daguerretype'ın özelliklerinden biri değildir?
 - a) Ekonomik olarak pahalı olması
 - b) Herkes tarafından satın alınabilir olması
 - c) Kırılgan olması
 - d) Tek kopya olması
 - e) Mücevher gibi kutularda saklanması
5. Aşağıdakilerden hangisi Talbot'un buluşunun adlandırılışını tanımlamaktadır?
 - a) Güneş yazısı – Heliography
 - b) Cyanotype
 - c) Pinhole
 - d) Daguerretype
 - e) Calotype – Güzel yazı

6. Aşağıdakilerden hangisi Talbot'un buluşunun en önemli özelliğidir?
 - a) Ucuz olması
 - b) Çoğaltılabilir bir yapıya sahip olması
 - c) Çok keskin hatlara sahip olmaması
 - d) Buluşun İngiltere'de gerçekleşmiş olması
 - e) Talbot ve Daguerre ile aynı dönemde olması

7. Aşağıdakilerden hangisi fotoğraf sözcüğünü ilk kez kullanan kişidir?
 - a) Talbot
 - b) Daguerre
 - c) Herschel
 - d) Niepce
 - e) Nadar

8. Fotoğraf tarihinin en çok bilinen, reklam/tanıtım – satış stratejisi olan “Siz deklanşöre basın gerisini biz halledelim” sloganını hangi fotoğraf firması geliştirmiştir?
 - a) Kodak
 - b) Fuji
 - c) Nikon
 - d) Canon
 - e) Sony

9. Fotoğrafın en yoğun bir biçimde kitlelerce kullanımına yönelik olarak geliştirilip, 1 dolar karşılığında piyasaya sürülen model hangisidir?
 - a) No:1
 - b) No:2
 - c) No:3
 - d) No:4
 - e) Brownie

10. Günümüzde 35 mm fotoğraf makinesi olarak adlandırılan kamera tipinin mucidi kimdir?
 - a) Oscar Barnack
 - b) Lumiere
 - c) Alvin Langdon Coburn
 - d) Asahi Kogaku Goshi Kaisha
 - e) Nippon Kogaku

Cevap Anahtarı

1.d, 2.d, 3.c, 4.b, 5.e, 6.b, 7.c, 8.a, 9.e, 10.a

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Bayraktaroğlu, A. (2004). Hurriyet, Cumhuriyet ve Zaman Gazetelerinde 11 Eylül 2001 Olayı Haber Fotoğraflarının Kodlanması Üzerine Bir İnceleme. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Benjamin, W. (2001). Fotoğrafın Kısa Tarihçesi. İstanbul: Ses.
- Daguerre's Historique et description des procédés du Dagguerréotype et du diorama (Paris2751839). In History of Photography, by Josef Maria Eder, pp.218-23. E. Epstein, trans. Columbia University Press: 1945, 19.72
- Eczacıbaşı. (1997). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. İstanbul: Yem.
- Frizot, M. (1998). A New History of Photography. Köln: Könemann.
- Greenspun, P. (2012). <http://photo.net/learn/history/timeline.adp> [Erişim Tarihi: 10.06.2012].
- <http://www.ausphotography.net.au/forum/showthread.php?19220-History-of-Photography> [Erişim Tarihi: 3.06.2012].
- <http://www.fotomuseum.ws/archive/photo/timeline/decade/1990.htm>
- <http://www.parisenimages.fr/en/search-in-collections-gallery.html?lieu=&personnalite=&oeuvre=&mots=illustré&source=&noiretblanc=&couleur=&oeuvre=&debut=&fin=&exact=&start=0&count=80>
- <http://www.photography-museums.com/home-us.html>
- <http://www.photography-museums.com/pagus/pagus-inv.html>
- <https://www.phaseone.com/en/>
- Kalowski, S. (1990). The Critical Image. Seattle: Bay Press.
- Linkman, A. (1993). The Victorians Photographic Portraits. London: Tauris Parke Books.
- More, G. (1998). Photo Speak. New York: Abbeville Press Publishers.
- Newhall, B. (1988). The History of Photography. New York: The Museum of Modern Art.
- Parisenimages:
- Rosenblum, N. (1989). A World History of Photography. New York: Abbeville Press Publishers.
- Sandweiss, M. (1991). Photography in 19th Century America. New York: Harry N. Abrams Inc.
- Trachtenberg, A. (1980). Classic Essays on Photography, Leete's Island Books. USA: New Heaven.

Wikipedia (2012).

http://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of_photography_technology [Erişim Tarihi: 7.06.2012].

Zakia and Strobel (1993). The Focal Encyclopedia of Photography. Boston: Focal Press.

BAŞVURULABİLECEK DİĞER KAYNAKLAR

Galer, M. (2006). Digital Photography in Available Light. New York: Elsevier.

Peres, M. R. (2007). Focal Encyclopedia of Photography. New York: Elsevier.

Resim 1.1. Matthew Brady Tarafından Çekilen Lincoln Fotoğrafını

Resim 1.2. İlk fotoğraf, Niepce

Resim 1.3. -

Resim 1.4. Edward Steichen

Resim 1.5. Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi

Resimler:

Warren, L. (ed). Encyclopedia of Twentieth-Century Photography. London: Routledge.